

PAUza

Akademicka

Tygodnik Polskiej Akademii Umiejętności

Nr 87

Kraków, 24 czerwca 2010

Nowe perspektywy rozwoju badań humanistycznych

Z inicjatywy i na wniosek Prezesa PAU prof. Andrzeja Białasa członkowie PAU na uroczystym posiedzeniu naukowym w dniu 22 listopada 2008 podjęli uchwałę, adresowaną do Rządu RP, Sejmu i Senatu, w której zwrócili uwagę na „chroniczne niedofinansowanie” badań humanistycznych w Polsce, grożące marginalizacją tego podstawowego dla naszej tożsamości narodowej obszaru nauki. Postulowano „utworzenie wieloletniego programu rządowego, angażującego resorty nauki, edukacji i kultury”, który to program dysponowałby odpowiednimi środkami dla realizacji niezbędnych dużych zadań badawczych i dla zbudowania dla nich nowoczesnej infrastruktury. W wykonaniu tej uchwały Rada PAU zwróciła się do prof. Ryszarda Nycza o dokonanie sondażu opinii w tej sprawie. Powołany na jego wniosek zespół, reprezentujący różne środowiska humanistyczne w Polsce, na kilku spotkaniach zebrał szereg opinii i postulatów, które – po dyskusji – pozwoliły na sformułowanie „Stnowiska w sprawie ustanowienia strategicznego programu rozwoju nauk humanistycznych w Polsce”.

Te działania PAU zbiegły się z podobnymi działaniami Wydziału I PAN. Jego Przewodniczący prof. Stanisław Mossakowski już wcześniej sformułował swoje stanowisko w tej fundamentalnej sprawie i stał się jej gorącym protagonistą. Wspólne wystąpienie obu Akademii do najwyższych Władz państwowych natrafiło na podatny grunt w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Pani Minister Barbara Kudrycka powołała w kwietniu 2010 specjalny zespół w osobach prof.: Jerzy Axer (UW), Grażyna Borkowska (IBL PAN), Karol Modzelewski (PAN), Stanisław Mossakowski (PAN), Ryszard Nycz (UJ i PAU), Henryk Samsonowicz (UW), ks. Andrzej Szostek (KUL), Jerzy Wyrozumski (PAU), angażując się osobiście w jego pracę. Zespół wybrał na swego przewodniczącego prof. Stanisława Mossakowskiego i na czterech posiedzeniach w kwietniu i maju 2010 wypracował propozycję dla Ministerstwa, przychylnie przyjętą przez Panią Minister Kudrycką, która to propozycja stała się podstawą powołania do życia Narodowego Programu Rozwoju Badań Humanistycznych o następujących założeniach:

Nie uszczuplając dotychczasowego systemu ministerialnych grantów badawczych, ale biorąc pod uwagę specyfikę przedsięwzięć naukowych w zakresie humanistyki, Program tworzy specjalny fundusz w kwocie 50 mln. zł rocznie, nie przeznaczony dla instytucji i placówek naukowych, ale dla zespołów badawczych i indywidualnych badaczy. Dysponentem funduszu będzie Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, a jego dystrybuowanie odbywać się będzie w trybie konkursowym, unormowanym w odpowiednich przepisach.

Przewiduje się trzy moduły tego programu: 1) badawczy, 2) wspierający młodych humanistów i 3) upowszechniający wyniki polskich badań humanistycznych w świecie. Moduł pierwszy, na który przeznaczona jest połowa preliminowanych środków, składa się z dwóch części: w jednej dotyczy długoterminowych przedsięwzięć naukowych – dokumentacyjnych i badawczo-wydawniczych o podstawowym znaczeniu dla naszego dziedzictwa i kultury narodowej (30% wszystkich środków), w drugiej odnosi się do wspierania współpracy międzyrodzinkowej, międzydyscyplinarnej i zagranicznej (20% środków). Moduł drugi dotyczy studiów doktoranckich międzyinstytucjonalnych, międzydyscyplinarnych i międzynarodowych, oraz studiów postdoktorskich krajowych lub zagranicznych o szczególnym znaczeniu dla humanistyki (łącznie 36% środków). Wreszcie moduł trzeci dotyczy – najogólniej mówiąc – wprowadzania najwartościowszych prac z dziedziny humanistyki do obiegu międzynarodowego (14% środków).

Środki przeznaczone na długoterminowe prace dokumentacyjne i badawczo-wydawnicze mają być dystrybuowane przez Radę Naukową przy Ministrze, złożoną z dziewięciu osób, z których po dwie mają desygnować PAN i PAU, trzy osoby Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich oraz dwie Minister. Dystrybucja środków w ramach pozostałych składników Programu ma być powierzona Narodowemu Centrum Nauki.

Procedury konkursowe, związane z Programem Rozwoju Badań Humanistycznych, powinny być uruchomione już w jesieni roku bieżącego, a rozpoczęcie realizacji Programu przewiduje się na rok przyszły.

JERZY WYROZUMSKI

Partnerem czasopisma jest Miasto Kraków